

T 38
- 1940

R'84 LRA

REV2014

171

5 260

A HORTOBÁGYI MÚZEUM KIADVÁNYAI

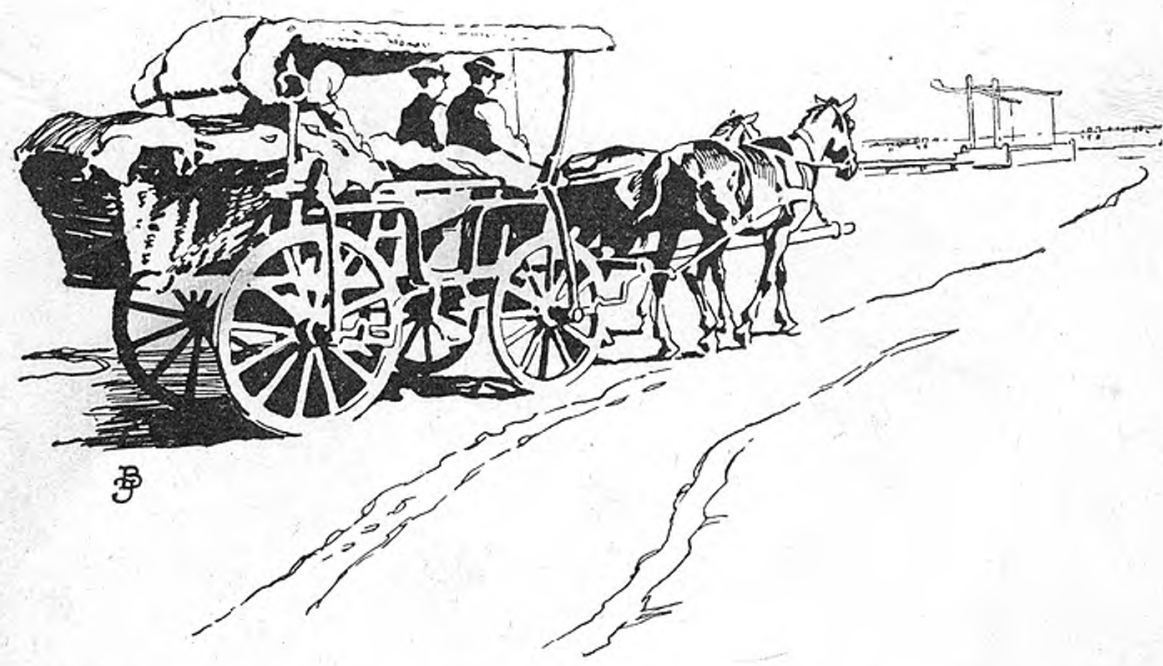
SZERKESZTI SÖREGI JÁNOS DR. MÚZEUMIGAZGATÓ.

2. SZ.

ŐSI MAGYAR KUTYÁK

5 KÉPPEL.

Írta: DR. HANKÓ BÉLA,
EGYETEMI NY. R. TANÁR.

V A R O S I N Y O M D A, D E B R E C E N. 1 9 4 0.

Megjelent

a legrészletesebb és legnagyobb magyar múzeumi

VEZETŐ,

mely a debreceni Déri Múzeum teljes anyagát 363 oldalon, 155 képpel és 4 műlappal ismerteti. —

A rendkívüli tanulságos könyv Debrecen multjának és művelődéstörténetének valóságos kis lexikona. —

Ára könyvkereskedésekben és a múzeumi jegypénztárnál

2 pengő!

A HORTOBÁGYI MÚZEUM KIADVÁNYAI

SZERKESZTI SÖREGI JÁNOS DR. MÚZEUMIGAZGATÓ.

2. SZ.

ŐSI MAGYAR KUTYÁK

5 KÉPPEL.

Írta: DR. HANKÓ BÉLA,
EGYETEMI NY. R. TANÁR.

MITTEILUNGEN DES HORTOBAGYER MUSEUMS.

SCHRIFTFLEITER DR. J. SÖREGI

Nº 2.

URALTE HUNDERASSEN DER MAGYAREN

MIT 5 ABB.

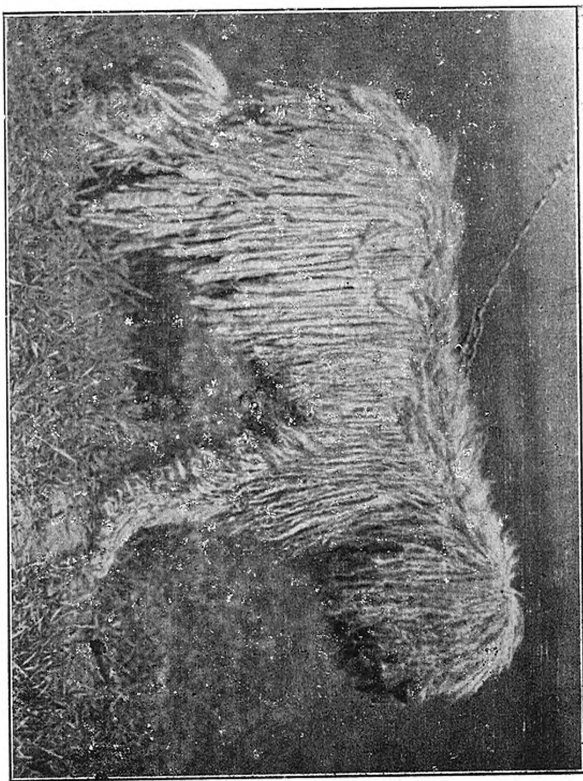
VON UNIVERS. PROF. DR. BÉLA V. HANKÓ

V Á R O S I N Y O M D A, D E B R E C E N. 1 9 4 0.

*Különlenyomat
a Debreceni Képes Kalendárium
1940. évi jubileumi kötetéből.*

Az ember legrégebb háziállata a kutya. Az emberiség fejlődésének ködös messzeségében, a kőkor legelején, amikor az ember családonként vagy egész kis, családból lett csapatban barlangokban lakott és kóborló, gyűjtögető, vadászgató életmódot élt: ott volt a nyomában már a kutya, amely azóta is leg-hűségesebb háziállatunk.

Hogy mimódon lett a vadkutyából az emberhez csatlakozó és azt követő állat — ma háziállatnak mondanók —, azt, persze, csak elképzelni, találgatni tudjuk. Valószínű, hogy a kutya sakál-szerű tulajdonságokkal rendelkező vad ősei legelőször azért lopakodtak az ember közelébe és azért követték vándorlásában, mert az ősember által el-ejtett vadászszákmány hulladékai, az elhagyott tüzek helyén szétszórt csontok vonzották őket; hiszen a kutya ősei természetből dög- és csontevők voltak és így az emberi hulladékok jó lakomá-
val, az ember közelsége pedig állandó táplálékkal kecsegtette őket. Talán a sótartalmú hamu, a barátságos meleg és az, hogy az ember megtűrte őket és talán oda is dobálta nekik a lerágott csontokat, elég ok lehetett arra, hogy a kutya vad őse nem idegenkedett az

Anglii Caniba Gejza engedélyével a Term. tud. Közlöny 1935. évfolyamából.
KOMONDOR KAN.

embertől, követte és idővel csendes baráti viszony fejlődött ki közte és az ember között. Így aztán a kutya az évezredek alatt fokozatosan beleszokott háziállat szerepébe.

S bár kezdetben ennek a társulásnak csak a kutya látta hasznát, kétségtelen, hogy a telepe vagy barlangja közvetlen közelében tanyázó kutya az emberre is hasznossá vált, mert kitűnő érzékszervei révén hamarabb észrevette a veszélyt és azt hangjával, viselkedésével elárulta az embernek is, ilymódon figyelmeztetve és a védekezést lehetővé téve számára. Mind bensőségesebb lett tehát a két egymás mellett élő lény között a viszony; később a kutya már vadászat közben is segítette az embert és védelmére is kelt. Így fejlődött ki a kutyában az a természet, mely őt a többi háziállattal szemben megkülönbözteti és első helyre állítja: megérti és követi az ember utasításait, ismeri és védelmezi az embert és vagyonát és haláláig hű szolgálja és barátja marad. Ilyen tulajdonságok semmiféle más háziállatunkban sem fejlődtek és így érthető, hogy a kutya volt ősidőktől kezdve a hűség jelképe és ma is az.

Kétségtelen tehát, hogy kezdetben a kutya volt az, mely az ősember nyomába szegődött és követni kezdte s csak később iparkodott maga az ember is azon, hogy az őt követő kutya a közelében maradjon. Ezért mondja *Klatt*: „nem az ember, hanem a kutya találta fel az állatok háziásítását“. Csak miután

a kutyával már jól összeszokott és ennek nagy hasznát látta, gondolhatott az ősember arra, hogy más állatokkal is kísérletet tegyen.

Az ember és a kutya között kifejlődő bensőséges viszony, az a sok haszon, melyet védelme, a zsákmány felkutatása és elejtése, a szerzett magántulajdon megvédése által az embernek szerzett, érthetővé teszi, hogy primitív népek tisztelték, sőt felsőrendű lényként magasztalták a kutyát. A régi perzsák is vallásos tiszteletben részesítették és azt, aki kutyát bántott vagy megölt, súlyosan megbüntették. Így volt ez sok más népnél is.

Egyszerűbb életkörülmények között élő emberi társadalom el sem képzelhető ma sem kutya nélkül. A magas észak eszkimója szántvonó és vadhajtó kutyája nélkül époly kevéssé tud megélni, mint az a sivatagi beduintábor, melyet kóbor, gazdátlan kutyák gyűrűje követ és előre figyelmeztet minden közeledőre, vagy a belsőázsiai pásztor, akinek hatalmas nyája megőrzésében a kutya nélkülözhetetlen segítőtársa. Mennél magasabbá válik az emberi kultúra, annál jobban háttérbe szorul az emberiség legősibb és leghűségesebb társa és barátja, a kutya. A kultúra, vagy megfosztva természetes életkörülményeitől agyondédelgetett kedvencé, szalonkutyává, ölebbé alacsonyítja le a kutyát, vagy egészen lemond róla. De megbecsüli a kultúrember ma is, és nélkülözhetetlennek tartja, mihelyt

maga is kilép a legmagasabb kultúrközösségből. A vadászembernek hű társa ma is a kutyája és mint házörző, nyájörző meg terelő, még mai nap is nélkülözhetetlen.

A magyarságnak is ősidők óta hűséges társa a kutya. Tudjuk, hogy ez volt nekünk is, mint minden más népnek, a legelső háziállatunk. Tudjuk, hogy az uralmenti őshazában lakó előmagyarság, mint a finn-ugor népcsoport többi tagja, halászó és vadászó életmódot folytatott; kutyája tehát kétségtelenül először is vadászkutya lehetett. Mikor aztán a háziállattartás a juhra, lóra, majd később a marhára is kiterjedt s eleink a déli pusztákra költözve, lovas nomád állattenyésztő néppé alakultak át, szükségük lett a nyájakat védő és őrző kutyákra is a régi vadászkutyák mellett. E nyájvédő kutyáknak hatalmas termetű, erős ebeknek kellett lenniök, hogy a nyájat a tolvajok és a farkascordák ellen megvédhessék. Ilyen ősi magyar kutya volt a ma is meglevő *komondor*.

A komondor ősmagyar kutya. Kétségtelen, hogy honfoglaló eleink magukkal hozták, mint nyájuk védelmezőjét az Ural és Kaukázus közötti síkságról, de valószínű, hogy a kutya maga belsőázsiai eredetű, mert a Góbi sivatag nomádjai ma is komondorszerű, bár kisebb termetű kutyákat használnak nyájuk védelmezésére és őrzésére. Hogy maga a komondor név mily régi, nem tudjuk biztosan. Hajdan a kutyát

ebnek hívták és a kutya kifejezés is csak a XV. század végéről ismeretes, de 1544-ben *Kákonyi Péter* Astiágis király históriájában már komondorról ír, mikor azt mondja, hogy: „A komondor addig ugatva követé.” *Comenius Ámos* pedig 1653-ban írta, hogy: „Komondorc oerzic a csordái.”

A komondor fehérszínű, hatalmas testű, 90 cm. marmagasságú állat. Szőre a pofa-tájék kivételével, egész testén hosszú, göndörödő bozontos, egyes fürtökbe összetapadó és nemezszerű csomókba összeálló, amik tél végén és tavasszal az új szőr közül sárgásszínű, tenyéryni csomókban csüngnek ki. — Leghosszabb a szőre a farkán és a hátsó combjain. Nyáron nyakán, mellén és mellső lábain elveszti a hosszú szőrt, de hátsó testfelén megmarad. E komoly és bátor megjelenésű kutya mindenkiben kellő tiszteletet, az idegenben pedig félelmet ébreszt, vele tréfálkozni nem lehet. Udvaron és a ház körül, vagy régebben a nyáj és csorda körül már pusztá jelenléte biztosította és biztosítja az idegenektől nem érinthető területet. Csendes és komoly természetű kutya, mely öblös hangján ok nélkül nem ugat és különösen az éjjeli órákban felhangzó ugatása biztos jele annak, hogy idegen közeledik vagy veszély fenyegeti a házat. Ez különben az őrző magyar kutyák közös tulajdonsága és ezért is mondja a nóta hogy :

„Kis kutya, nagy kutya, nem ugat hiába.”

ÁPOLTSZÓRÚ KOMONDOR KAN.

Anghi Cs. G. : A magyar pásztorkutyák c. művéből.

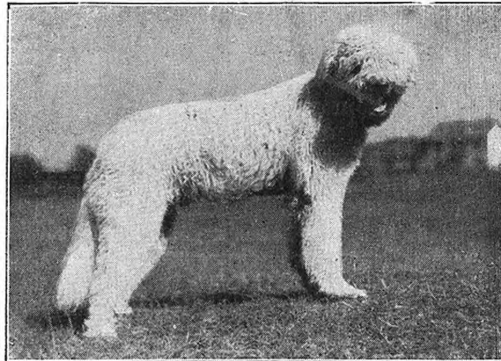
Amily nagy örömmel üdvözli gazdáját, oly óvatos és gyanakvó idegenekkel szemben még akkor is, ha a legjobb falatokat nyújtják neki. Megszokott környezetében bátor és határozott fellépésű, de idegen helyen bizonytalannak érzi magát és búsul. Ha elég tere van, a legjobb házőrző, mely a legcsikorgóbb hidegben sem kívánczik be a házba. Nem is oly régen minden nyáját komondorok őriztek és tolvajjal, farkassal bátran szembeálltak. *Szentgyörgyi József* mondja róla 1803-ban, hogy: „Tsak az a hívság, vigyázás és szorgalmatosság, mellyel a pásztorembereknek a baromnak őrzését segíti, oly nagy, hogy az annyi számú emberektől ki nem telhetne.”

Amikor még sok volt a farkas hazánkban és a ridegen tartott, a szabadban telelő nyájakat gyakran támadta farkascorda, komondor védte meg a nyáját a farkas pocsékolásától. A pásztorok botrakaptak, felélesztették a tüzet, a borjúmagyságú, szegesnyakörvű komondorok meg nyüsztve-vinyogva keringtek a nyáj körül és mérlegelték az ellenség erejét s ha túlerőben érezték magukat, megszalasztották az ordasokat. De jaj volt, ha elszámították magukat. A farkasok egy perc alatt szétépték a hú állatokat, berontottak a nyáj közé és szét ugrasztották. Mire a pásztorok megakadályozták volna, egész falkát leontott belőle a csikaszk.

Pethe Ferenc írja 1815-ben a komondorról, hogy: „Van köztök, de ritka,

amely a farkasnak egymaga is kiáll és megfelel.“ Csapatosan pedig: „a tsátán is szerentsésen keresztülesnek“.

Míg a legtöbb komondor teste tömzsinek látszik, a Kunság komondora hosszabb lábbal és megnyúltabb testtel bír s ezért járása peckesebb és nem

KOMONDOR KAN.

kullogó. Erre céloz egy régi közmondás: „Ügy jár, mint a kunok ebe a homokon.“

Bár az utóbbi időkben a komondor nagyon megritkult, a tanyákon mégis ezt szeretik ma is a legjobban, s egy-egy komondorkölyökért egy fiasbirkát, vagy két mázsa búzát is megadnak. Bár rendkívül dús bundája miatt a meleget rosszul tűri és nappal árnyékon fekszik és nehezen mozdul, az idegen szagra mégis azonnal megelevenedik, éjszaka pedig

fáradhatatlanul járja a ház tájékát. — Rendesen úgy a szívéhez nő a gazdájának, hogy fogatlan vénségére sem irtják ki, meghagyják kegyelemkenyérrel, fiatalabb társa mellett.

Ilyen kutyát említ *Arany János* is a „Családi kör“ c. gyönyörű és közismert versében, amikor azt mondja, hogy :

„*Ajtó előtt hasal egy kiszolgált kutya,
Küszöbre a lábát, erre állat nyujtja.*“

Míg a komondor mindig fehér, mert régesrégen, mikor még nyájórző volt, csak a fehéret tűrték meg a pásztorok, hogy éjjel is jól lehessen látni és meg lehessen sötétben is különböztetni a farkastól, addig másik hatalmastestű magyar kutya, a *kuvasz*, már sárga, sőt enyhén ordasszínű is lehet, de akad közöttük feketetarka is. Kuvaszban is a fehér a legszebb és tenyésztők szemében csak ez az értékes.

A kuvasz, mely magasabb és nagyobb lehet a komondornál is, szintén ősmagyar állat és ázsiai eredetű. Külseje teteszősebb, mint a komondoré, feje megnyúlt, nem oly kerekded, mint a komondoré, szőre pedig sima, vagy csak enyhén hullámos és sohasem tapad össze gyapjas condrákká, mint a komondoré. Rövidebb is jóval és ápolás nélkül is tisztábbnak látszik, mint a komondor összetapadt szennyes sárga, hosszan lefityegő szőresomói. Bár szellemi képességei kissé a komondoré mögött maradnak, ez a kutya is kitűnő

házőrző, rendesen mérgesebb és harapósabb, mint a komondor és egykönnyen nem ijed meg a maga árnyékától.

KUVASZ SZUKA.

Anghi Csaba Geyza engedélyével a Term. tud. Közl. 1935. évf.-ből.

De ennek is tágas hely, nagy udvar kell, különben éjjelente elcsavarog a ház tájékáról.

Hajdan a kuvaszt nemcsak őrzésre, hanem vadászatra is felhasználták. Rettenthetetlen bátorsága alkalmassá tette nemcsak farkas, hanem medve és

bövény lefogására is, mint ahogy régi adatokból csakugyan tudjuk, hogy a bessenyők borjúnagyságú kuvaszokkal hajszolták a bövényt. Valószínű, hogy eleink, akik igen szerették a bövényvadászatot, s az árpádházi királyok még külön bövényvadász-mestereket is tartottak, szintén kuvaszt használhattak a szelindek mellett a bövény felhajszolására és lefogására.

Ósi magyar kutya a *puli* is, mely egészen komondorszerű, de ennél sokkal kisebb termetű; marmagassága 40—50 centiméter között van, de vannak még ennél törpebbek is. Színe sokféle, a fehértől a feketéig minden színben előfordul. Legszebbek és talán a legkedveltebbek a galambszürke, vasderes és ordasszínűek. Ez a legokosabb és legintelligensebb kutyánk. A pásztorok szerint olyan okos, mint az ember, meg is érti az embert, nemcsak ha beszél, de ha gondolkodik is, csak éppen nem tud beszélni. Hogy a pásztoember milyen nagyra tartja a pulit, eléggé mutatja, hogy sohasem mondja kutyának, hanem mindig pulinak.

Bár a puli is őseredeti magyar kutya, juhász kutya csak újabban lett belőle. Hajdan vízikutyának hívták és a rétségek, a kiterjedt nádasok, vizes, zombékos helyeken őrzött nyájakból szigetekre elkalandozott állatok kihajtására használták, mert a puli, ellentétben a komondorral, nem fél a víztől és kitűnően úszik. Használták vízivad felvételére és az elejtett vadnak vízből való

kihozására is, vagyis olyan munkára, mint a vizslát.

Amikor az ősi magyar juh helyébe a külföldről egyre több és több birkát telepítettek be az országba, az ősi magyar juhval együtt elhagyták a nyájak ősi őrzőjét, a komondort és helyébe, szintén nyugati divat szerint, a pulit kezdték használni. Tulajdonképpen úgy kezdődött a nyájőrző kiskutyák divatja, hogy a birkanyájakkal együtt idegen juhászok is jöttek, akik a német spicc-kutyájukat magukkal hozták. Magukkal hozták a kampós, birkafogó juhászbótot is, amely épúgy elterjedt itt, mint a kis terelőkutya. A régi magyar juhászok nem használtak juhászkampót, mert arra nem volt szükség, de a könnyen rühesedő birkákat gyógykezelés miatt minduntalan ki kellett fogdosni a nyájból, s erre kellett a kampós végű bót. Eredetileg a magyar juhászbót olyan bunkós volt, mint a mai gulyásbót. A német juhászkutya, a spicc és a magyar puli keresztezéséből lett a *pumi*, a pumi és spicc keresztezéséből pedig a *mudi*; mindhárom kitűnő, éber, okos és serény kiskutya. Ma a juhász kutya nélkül már el sem szegődik, mert mint a debreceni gazdák mondják: „nem ű dógozik, hanem a kutya”.

Bár a puli nem volt eredetileg juhászkutya, az új mesterségben is olyan tökéletesen megállja a helyét, hogy talán nincsen is nála külön terelőkutya. Érdekes, hogy *Hoffmann* kiváló német szakértő szerint a magyar puli-

ból lett a német pudli, az uszkár, az okosságáról híres és minden cirkuszban szereplő nagyszerű kutya, amelyet a külföldi szerző szerint, az ősi magyar vízikutyából, a puliból tenyésztettek ki Németországban.

Öröm nézni a pulit, ahogy dolgozik. A juhász csak int neki, s aki csak látja, elbámul, hogy a puli azonnal mily szépen teljesíti a parancsot. Rá lehet bízni a nyáját, pásztor nélkül is tökéletesen megőrzi. *Kenéz* mondja: „Látam pulit, amelyik juhász nélkül őrzött 400 drb birkát 25 hold gyepen, amely nem volt szélesebb 125 méternél és körül volt véve vetésekkel. Ennek ellenére egy szál gabonát a birka le nem haraphatott...“

A puli mint házőrző is nagyszerűen beválk és még arra is jó, hogy a baromfit a virágos- vagy szőlőskertektől távoltartsa és visszaterelje az elkalandozókat a kijelölt baromfiudvarra. Ez az okos, ügyes, rendkívül hűséges és eleven állatka hamar megnyeri minden ember szeretetét. . . .

A kissé nagyobb termetű, kevésbé bozontos, hosszabb és keskenyebb fejű és felálló fülű pumi, itt a magyar rögön alakult ki a birkákkal bejött spiccszerű idegen juhászkutyáknak az ősi magyar pulival való keveredéséből. Ma gulyák és kondák őrzésére szívesebben használják, mint a pulit. Rendkívül használható ügyes és eleven jószág, melyről már 1795-ben megírta *Gáti* István. hogy

házőrzőül is kitűnően használható. Ezt mondja: „A ház körül a Pumik, apró kutyák legvigyázóbbak-hűségesebbek, mérgesebbek, szolgálatra megtaníthatóbbak.“

A magyar ebtenyésztő egyesületek kitartó munkájukkal elérték, hogy az ősi magyar komondor, kuvasz, puli és pumi ma világszerte ismert és elismert, és a külföld egyre nagyobb megbecsüléssel és szeretettel fordul feléjük. Tenyésztésükre a külföldön is alakultak egyesületek.

De nemcsak ősi őrző és terelő kutyáink vannak, mert a magyarnak, mint ősi vadász népnck, ősidők óta volt vadászkutyája is. *Árpád* házi királyainkról tudjuk, hogy bölény-, medve- és vadkanvadászataikon nagytermetű *szelelindék* kutyákat használtak a megsebzett vad lefogására. Ez a kutya volt a mészároskutya is és hajdan nagy szolgálatokat tett a félévad vágójószág lefogásában, hogy a mészáros veszély nélkül lebárdolhassa. A megsebzett erdei vad nyomára hajtókutyákat vagy *kopókat* eresztettek. Ezek a sebzett szarvast, medvét, disznót körülülték és fogvatartották, míg a vadász oda nem érkezett. A kopó nevét 1237-ből kelt oklevelek is említik már. A legkedveltebb vadászkutyák mégis a *vizsla* és az *agár* voltak.

Mikor a tűzifegyverek még nem voltak divatban, eleink főleg hálóval fogták a nyulat, fácánt vagy foglyot; a hálóba pedig erre a célra betanított

„szagló kutyák, vagyis fűrjre való vizslák“ terelték be őket szép lassacskán. A sólymász és agarászat mellett ez volt a vadászat legkedveltebb módja; tudjuk, hogy még II. Rákóczi Ferenc, a nagyságos fejedelem is nagy szenvedéllyel üzte. Az ősi magyar vizsla ma is él, s ma is a legjobb vizsla, minden vizsla között. Zsemlyesárga, kecses,

PULÍ.

Éhik Gyula dr. engedélyével az új magyar Brehm V. kötet 17. tábla után.

nem nehézkes testét rövid sima szőr fedi. Magyar vizsláink ideálisan szép és igen okos, komoly kutyák, melyek kitűnnek engedelmisségükkel, kitűnő szimatjukkal, keresési modorukkal és a vadelhozó munkában is. Hajdan minden magyar úr azon volt, hogy jó paripái, derék sólymai és ügyes vadászó kutyái

legyenek. A XVI. században élt koszorús költőnk, jó *Balassa Bálint* is nagyra becsülte a jó kutyát és barátainak is többször küldött jó vadászó madarat, vagyis sólymot és vizslát. *Gyulay János* pedig azt kéri *Batthyány* Kristóftól 1563-ban, hogy: „egy szagló kutyát, azaz fűrjre való vizslát küldene“ neki. *Póky* Menyhért pedig 1556-ban így ír: „Hogyha fekvővizslánk volna, foglyot bőven foghatna az madarász.“ *Klucsay* Albert 1590-ben vizslát ajándékozva *Zay Péter*nek, levelében elmondja, hogy „a küldött fűrjésző vizsla még gyermek s csak mostan lesz jó, nyulászni való vizslákkal kell a mezőre bocsátani“.

Érdekes, hogy a régi levelek mindig megkülönböztetik a magyar vizslától a nyugati gall vizslát, melyet sinkurának (chien courant) hívtak.

A főmultság mégis az *agarászat* volt. Száguldó paripákon követte árkonbokron át a vadászó társaság, melyben a hölgyek is ott voltak, a nyulat kergető és elfogó agarakat. *Gersei Pethő* Benedekné pl. még akkor is üzte a nyulakat, mikor már közel járt a gyermekágyhoz. Meg is járta. Maga az ura írta róla: „mindaddig nyulásza, hogy tegnap kilencz óraker egy fiat foga. Im mostan mindketten fekszik az gyermekágyat“ (1562-ben.) *Bebek-né*ről pedig tudjuk, hogy amikor várából kiindult, mindig nagy farka vizsla vagy agar kísérte. A jó agárnak mindig nagy volt az értéke. Külön tisztviselők, az agárhordozók, agárviselők vagy agár-

hoz látók gondozták őket. A legkiválóbb agarakat főagaraknak hívták és nagy árat adtak érte. Így pl. 1591-ben *Debreczeni Menyhárt* 125 forintot vett egy „Kormos“ nevű főagarat és azt írja róla, hogy „ez agárnak e földön nincsen mása“. Agarászatra az agarakat ölben vitték ki, hogy a kutya előre ki ne fássza magát. Az agarászat ősi magyar sport volt, melyet eleink agaraiikkal együtt még keletről hoztak magukkal. Nem a törökök honosították tehát meg minálunk az agarászatot, hiszen okmányaink már 1193-ból említik az agár nevét.

Ma az agarászat is, a karcsú magyar agár is kiment a divatból, mint ahogy kiment a sólymászat is. S bár mindkettőt megkísérlik feleleveníteni, a mai megváltozott viszonyok nem kedveznek már ennek a két ősmagyar nemes úri sportnak.

Háziállataink között vannak tehát ősi nemes magyar kutyák, amelyek évezredek óta híven szolgálnak bennünket s amelyeket utódaink számára megmenteni magyar kötelesség. De megis érdemlik, mert sohasem volt és sohasem lesz önzetlenebb és hűségesebb barátunk a kutyánál.

DEUTSCHER AUSZUG.

Uralte Hunderassen der Magyaren.

Von Prof. Dr. Béla v. Hankó.

Der Hund ist das älteste Haustier der Menschheit und das Verhältnis zwischen Menschen und dem Hunde wurde im Laufe der Jahrtausende ein inniges. Als die Vormagyaren in ihrer Urheimat an den Südhängen des Urals im Verbands der übrigen finnisch-ugrischen Völker lebten, und dort Fischerei und Jagd betrieben, waren ihre Haushunde zweifellos Jagdhunde. Als dann ihr Haushalt mit dem Schaf, Rind und Pferd bereichert wurde, und sie durch die Oguren, einen aus Asien stammenden berittenen und hochkulturierten Hirtenvolk unterjocht wurden, übernahmen sie die hohe Kriegskultur der Oguren, während selbe die ungarische Ursprache sich aneigneten, mit den Vorungaren verschmolzen und so das einheitliche ural-altaische Volk der Unguren, später Ungaren bildeten. Dies Volk fing sich den wilden Tarpan und den Auerochs ein, wurde selbst zu einem vorzüglich reitenden Hirtenvolk und gründete am Asowischen-See eine neue Heimat. Hier hatten die Ungarn

schon unübersehliche Herden von Pferden, Rinden, Schafen und Schweinen und hatten zum Schutz der Tierherden auch starke Hirtenhunde nötig, welche die Tiere gegen die Wölfe verteidigen mussten.

So ein uralter Hirtenhund ist der Komondor, der heute noch bei uns lebt. Er stammt aus Bienen-Asien. Die Nomaden der Wüste Gobi besitzen noch jetzt ähnliche, jedoch kleiner Hirtenhunde. Der Komondor ist weiss, hat langes und zottig verfilztes Haar und eine Schulterhöhe von 90 cm. Heute wird er nicht mehr zum Schutz der Herden sondern als Haushüter gehalten. Ist kräftig, treu und mutig. Er ist sehr beliebt, man zahlt um einen jungen Komondor zwei Meterzentner Korn.

Der zweite uralte ungarische Hund ist der Kuwas. Seine Grösse ist die des Komondors, sogar noch etwas grösser, doch kommen unter ihnen nicht nur weisse, sondern auch wildfarbige Exemplare vor. Dieser Hund wurde früher als Jagdhund und Fanghund bei den Bison und Bärenjagden verwendet, dient jedoch heute als Hüter des Hauses und Hofes.

Uralt ist auch der Puli, die kleinere Ausgabe des Komondors von nur 40—50 cm. Schulterhöhe und in allen Farben, meistens schwarzgrau. Er wurde ursprünglich als Wasserjagdhund und zum hinaustreiben des Viehes aus den Ursümpfen benutzt, ist jedoch heute der beste treibende Schäferhund. Aus

ihn wurde in Deutschland der Pudelpudel ausgezüchtet. Der Puli ist genau so intelligent und fleissig, wie der Pudelpudel. Als statt den altungarischen Zackelschafen die Merinos ins Land kamen, brachten die fremden Schäfer auch ihre westlichen spitzartigen Schäferhunde mit. Aus der Kreuzung des Puli mit den Spitz entstand der Pumi. Puliartig, jedoch etwas grösser und mit Stehoren. Ein vorzüglicher Hirtenhund für Rinder und Schweineherden. Aus der Kreuzung des Pumi mit dem Spitz entstand der Mudi, auch ein vorzüglicher Hirtenhund.

Ausser den Selindek, eine alte Doggenrasse, und den Kopo, Rüde die zu Jagdzwecken benutzt wurden, gab es seit alters her auch eine ungarische Vorstehhundrasse, von semmelgelber Farbe, zartem Körperbau und kleiner, wie die deutschen Vorstehhunde. Dieser ungarische Jagdhund ist noch heute im Lande sehr beliebt und arbeitet vorzüglich.

Einst blühte auch die Windhundjagd sehr, und es gab ganz ausgezeichnete und weit berühmte Windhunde im Lande. Heute sind sie aus der Mode gegangen und ziemlich rar.

**A Hortobágyi Múzeum kiadványában meg-
jelent füzetek :**

1. **Vezető a Hortobágyi Múzeumban.** A múzeum története. 5 képpel. Írta: Sőregi János dr., múzeumigazgató. Városi nyomda, Debrecen, 1939. 8°. 26 l.
2. **Ősi magyar kutyák.** 5 képpel. Írta: Hankó Béla dr. egyetemi ny. r. tanár. Városi nyomda, Debrecen 1940. 8°. 23 l.
3. **A hortobágyi szíki pacsirta.** 2 képpel. Írta: Nagy Jenő dr., ref. kollég. tanár. Városi nyomda, Debrecen, 1940. 8°. 25 l.

További füzetek előkészületben! Egy füzet ára 40 fillér.

**Madarak, emlős-
állatok művészi**

preparálását,

agancsok, trofeafejek kikészítését és felszerelését felelősség mellett vállalja

Bán Tivadar

p r e p a r á t o r

DEBRECEN,

Ferenc József-út 62

Ára 40 fillér

**VÁROSI NYOMDA, DEBRECEN,
1940—407.**